

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
לשכת השר

07/04/2010

הוגשו מסקנות ועדת הבדיקה להתנהלות השירותים הווטרינרים

ועדת זילר: ממצאים קשים על התנהלות לא תקינה של סמנכ"ל השירותים הווטרינריים; ממליצה להעביר הממצאים בעניינו ליועץ המשפטי לממשלה;
*** לפי הדו"ח, הכשל המרכזי בשירותים הווטרינריים הינו השתלטות הדרג המינהלי על הדרג המקצועי**
*** המבקר הפנימי במשרד החקלאות נכשל בתפקידו**
*** שר החקלאות יקים ועדת היגוי ציבורית לרה-ארגון השירותים הווטרינריים;**
*** שר החקלאות ימנה באופן מיידי ועדה לאיתור מנהל חדש לשירותים הווטרינריים**
*** תישקל הקמת ועדת איתור למינוי מנהלים בכירים נוספים בשירותים הווטרינריים**
*** בהנהלת המשרד מדגישים כי מסקנות הדו"ח ייושמו ביעילות תוך מתן דגש על שמירת האינטרסים של בריאות הציבור**

ועדת הבדיקה לבחינת התנהלות השירותים הווטרינריים, בראשות השופט (בדימוס) ורדי זילר, ובהשתתפות ד"ר יהודה עפרון, הגישה את מסקנותיה לשר החקלאות, שלום שמחון. שמחון החליט לפני כשנה וחצי על הקמת ועדת הבדיקה, שסמכויותיה כשל ועדת חקירה, באישור שר המשפטים והממשלה. דו"ח הוועדה כולל כ- 260 עמודים, שגובשו בתום שמיעת 119 עדים.

בעקבות מסקנות הוועדה הודיע השר שמחון כי בכוונתו להביא כבר בשבוע הבא הצעת החלטה לממשלה להקמת ועדת היגוי ציבורית, בראשות נשיא האוניברסיטה העברית, מנחם בן ששון, שתגבש תכנית לשיקום ורה-ארגון של השירותים הווטרינריים, בהתאם למסקנות הדו"ח ולהתאמת פעילות השירותים הווטרינריים לעידן הנוכחי. בנוסף, יבקש השר שמחון לתאם עם נציב שירות המדינה, הקמה של ועדה לאיתור בעלי תפקידים בכירים בשירותים הווטרינריים.

שמחון החליט בהתאם להמלצת הוועדה על הפסקה מיידי של עבודתו של הסמנכ"ל למינהל, יהודה מאירוביץ, אשר השעה עצמו מעבודתו לפני מספר חודשים. בהתאם להמלצת הוועדה יועבר הדו"ח ליועץ המשפטי לממשלה לבחינת התנהלותו של מאירוביץ אשר על פי הדו"ח: "הפך את אי אמירת האמת, הן בפני הוועדה במסגרת עדות, הן בדיווחי עבודה שונים, למשהו הקרוב לשגרה". שמחון החליט עוד להעביר הדו"ח למבקר המדינה בשל הממצאים הנוגעים להתנהלות מבקר הפנים של המשרד, משה שבתאי, ועובד משרד מבקר המדינה, שמעון עמר.

בהנהלת המשרד מדגישים כי מסקנות הדו"ח ייושמו ביעילות תוך מתן דגש על שמירת האינטרסים של בריאות הציבור.

הוועדה קובעת כי "אם כל חטאת של אי התקינות בשירותים הווטרינריים הוא כשל ארגוני חמור שהלך וגבר עם השנים".

הוועדה מגדירה ככשל מרכזי את השתלטות הדרג המינהלי על הדרג המקצועי. וזאת בשל השליטה הכמעט מלאה בשירותים הווטרינריים, שאליה חתר ושאותה השיג הסמנכ"ל למינהל, יהודה מאירוביץ, ששלט בשירותים הווטרינריים ביד רמה. השליטה שהשיג מאירוביץ גררה בעקבותיה עימות בין הפן המקצועי ובין הפן המינהלי. שורשיו של עימות זה עוד בעת כהונתו של פרופ' שמשוני כמנהל השירותים הווטרינריים החל משנת 1974. שורשים אלו נבטו ופרחו מאוחר יותר, הן בתקופתו של ד"ר עודד ניר (קודמו בתפקיד של מנהל השירותים הווטרינריים הנוכחי) והגיעו למיצויים המלא בתקופתו של ד"ר משה חיימוביץ כמנהל השירותים הווטרינריים הנוכחי. "דומיננטיות היתר של מאירוביץ הפקיעה חלק ניכר מהשליטה המקצועית מידי אנשי המקצוע לטובת ריכוזה בידיו" (עמ' 60).

הדו"ח מרחיב בכל הנוגע לנזק המתמשך שגרם מאירוביץ, וקובע נחרצות כי: "הקשה והמזיק ביותר לתפקידו של השירותים הווטרינריים הוא מינויו וכהונתו לאורך שנים של מאירוביץ. הוא הצליח לרכז בידו שלטון ייחודי,

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
לשכת השר

שכונה על ידי אחדים כשלטון של פחד והטלת אימה וטרור. מדובר באדם המודרך על ידי שיקולים בלתי ענייניים שבמרכזם ניצב הוא עצמו. הוא מתערב בכל, ובכלל זה בתחום המקצועי הווטרינרי שבו אין לו ידע מוסמך, והוא מותיר אחריו אדמה חרוכה בשטחים רבים. דרך פעילותו משרה אווירה עכורה וקשה, מובילה למינויים לא ראויים, מעוותת סדרי עדיפויות כספיים ומנהליים, בזה לכללי מינהל תקינים, ונעדרת בלמים בכל הנוגע לאבחנה הרחבה בין "שליי" ל"שלק" (עמ' 48).

בפני הוועדה נחשפה תמונה עכורה בכל הנוגע לדרך המינויים בשירותים הווטרינרים. הוועדה קובעת כי למאירוביץ הייתה מעורבות מלאה בכל מינוי ובכל מכרז. "אחד הגורמים לאווירה המתסכלת השוררת בשירותים הווטרינרים נבע מהתחושה המוצדקת של העובדים כי טובים סיכוייהם של המסתופפים בצילו של מאירוביץ ליהנות מקבלת תפקידים ומינויים אטרקטיביים, מקידום, מנסיעות לחו"ל ולקבלת טובות הנאה אחרות, ואילו סיכוייהם של אחרים לזכות בכל אלו קטנים". הוועדה קובעת עוד כי דברי מאירוביץ בעניין מעורבותו במינויים היו "לא אמת רבתי!" (עמ' 78).

הוועדה קובעת כי הקשרים יוצאי הדופן שמאירוביץ קשר עם גורמי פנים וחוץ היכולים להקל או לסייע או לאשר או לאפשר מהלכים אותם ביקש מאירוביץ לבצע בתחום מינויי או פיטורי עובדים, הקלו עליו את המלאכה.

מאירה עזר, שהיתה בכירה בנציבות שירות המדינה, העידה כי: "למאירוביץ היו קשרים טובים מאד עם הנציבות כי הוא מכיר אנשים לאורך שנים, הדיבורים היו שיש לו גם דלת פתוחה לנציב שירות המדינה" (עמוד 170). היד החופשית שמאירוביץ הצליח להשיג במידה רבה מגורמי חוץ הפכו אותו לשליט יחיד הממנה מינויים, ולו ההנהגה. בהקשר זה מזכירה הוועדה את פיטוריהם של מספר עובדים בשירותים הווטרינרים, ביניהם: ד"ר אלכסייב, שהיה עובד טוב, ופטר בשל סירובו להעניק למאירוביץ שירות שלא הגיע לו, ניסיון סילוקו של ד"ר אבני ממשמרתו בנתב"ג, רק משום שהקפיד, בניגוד לקודמיו ולמורת רוחם של בעלי עניין שהיתה להם נגישות למאירוביץ, לבדוק בעלי חיים המיועדים לייבוא או לייצוא, הענקת תואר של סגן מנהל המכון הווטרינרי לד"ר שמעון פרק ללא מכרז וניסיון לצמצם סמכויותיו של ד"ר רוני עוזרי, מנהל השירותים הווטרינרים בשדה, לאחר שנתן עדות שאינה מחמיאה למאירוביץ. ניסיון זה חרג מכללי התקשי"ר ומאירוביץ הניע וגרר את נציבות שירות המדינה לאשר כרסום סמכויותיו של ד"ר עוזרי, אשר בדיעבד הכירה בכך שצעד זה היה מוטעה (עמ' 172). הוועדה קובעת כי כל אלה השפעתם של כל אלה על המורל, יחסי העבודה, והאמון בהנהגת השירותים הווטרינרים, היא הרסנית" (עמ' 79).

הוועדה מתייחסת לדרך בה הצליח מאירוביץ לתחזק את קשריו, למשל באמצעות שליחת כרטיסי ברכה ממשרדו, לרגל חג או לרגל ימי הולדת. משלוח זה, למותר לציין הוא בניגוד להוראות התקשי"ר. רשימת הזוכים בכרטיסי הברכה כוללת כ- 2,000 איש, חלקם אנשים הנמצאים במוקדי קבלת ההחלטות המשפיעות על השירותים הווטרינרים. עוד נמנים ברשימות אלו גם בכירה בנציבות שירות המדינה, וכן שמעון עמר, ממשרד מבקר המדינה. מבקר המשרד משה שבתאי, לא פעל נגד נוהל פסול זה.

הוועדה קובעת עוד כי מאירוביץ רכש ספרים על חשבון ספריית השירותים הווטרינרים, הפקיע עובד ששימש כמשרתו האישי, וכי לא מעט מקרובי משפחתו ומקורביו מצאו או מוצאים עד היום את עיסוקם בשירותים הווטרינרים או בארגונים מקורבים לו.

הוועדה קובעת כי השירותים כשלו גם בהיבט של **קביעת סדר העדיפויות**, ובמתן בכורה לעשייה המינהלית על פני העשייה המקצועית, הן בכמות העובדים המוקצית והן בהעדפה במבנים המוקצים לפעילויות אלו.

הדו"ח מתייחס למנהלים נוספים בשירותים הווטרינרים וקובע כי חלקם אינם מתאימים למלאכה שהופקדה בידם. באשר למנהל השירותים הווטרינרים, ד"ר משה חיימוביץ, קובע הדוח כי הוא נזקק או נטה להיגרר אחרי סגנו לאמרכלות מאירוביץ וכי לא היה בקיא בכל הנעשה בשירותים הווטרינרים.

פרק נכבד מקדישה הוועדה **לכשל המבקר הפנימי במשרד החקלאות**. המבקר הפנימי של המשרד, בעשרים השנים האחרונות, משה שבתאי, לא יזם ולא ערך אף דו"ח ביקורת בהנהלת השירותים הווטרינרים, על אף שמדובר ביחידה שתקציבה כ- 80 מיליון ₪. הוועדה קובעת כי "הימנעות הביקורת הפנימית לבדוק ולו פעם אחת(!), אם לא את ההיבט הכספי (שזועק לביקורת), לפחות את ההיבט הארגוני ונוהל התיעוד היא מחדל חמור".

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
לשכת השר

הוועדה שמעה תלונות על חוסר נכונותו של שבתאי לטפל ברצינות בתלונות וקובלנות שיש להן זיקה למקורביו של מאירוביץ.

כשל הביקורת לא מסתיים במבקר הפנימי של המשרד. הוועדה מציינת כי נעשתה פנייה "אנונימית" למבקר המדינה כדי להניעו לבדוק אם יש בסיס מספיק להקמת ועדה. למבקר המדינה נעשתה גם פנייה מטעם קבוצת רופאים וטרינרים אנונימיים אף הם, ובה טענות קשות על אי תקינות בשירותים הווטרינרים. משרד המבקר התייחס מיד לפנייה האנונימית על העדר סיבות להקמת הוועדה וגם החל לבדוק אותה. הוועדה מציינת כי למיטב ידיעתה הוא לא התייחס עד כה לפנייה האנונימית של הרופאים הווטרינרים אודות אי תקינות בשירותים הווטרינרים. "מדרכי טיפול אלו ניתן לכאורה ללמוד שפקיד משרד מבקר המדינה שטיפל בענייני משרד החקלאות, שמעון עמר, תרם לגיבוש עמדת משרד מבקר המדינה בנושאים אלו" (עמ' 203). כנזכר לעיל, עמר זכה אף הוא לקבל את כרטיסי הברכה מיהודה מאירוביץ.

הוועדה מתייחסת להכבדה על עבודתה, שנוצרה בשל ניסיונות להשפיע על עדים תוך שימוש באיומים או איומים מרומזים.

בפרק המסקנות מרכזת הוועדה שורת נושאים תוך מתן המלצה להנהלת המשרד לערוך בירור מעמיק בעניינם, חלקם בעזרת מומחים לדבר:

*בהיבט הכספי ממליצה הוועדה לבצע מהר ככל האפשר בדיקה מעמיקה בכל ההיבטים הכספיים, לחקור את סוגיית הרכש, אופן עשיית המכרזים, היבטים שונים של עלויות וסדרי עדיפויות. כל אלו כאמור לא נעשו בשירותים הווטרינרים ובמכון הווטרינרי מעולם. מומלץ לקבוע הנחיות לדרך ההוצאה של כספים, ראוי שיונהגו דיווחים שוטפים לסוגי פעילות בעלי השלכות כספיות.

*בנושא המבנה והסמכויות הרצויים של השירותים הווטרינרים קובעת הוועדה כי יש לקבוע כללים מגבלות וסייגים למימון מחקרים המתבצעים במכון הווטרינרי כדי למנוע סיכוני ניגוד עניינים של החוקרים מול בעלי העניין שמממנים את המחקרים. יש לאסור מימון מחקרים או מימון כל נושא אחר על ידי גוף שיש לו עניין בתוצאות המחקר עד לקביעת כללים מחייבים.

*יש להסדיר ולהגדיר עבודה פרטית של רופאים ווטרינרים העובדים בשירותים הווטרינרים, לאסוף נתונים הנוגעים לניגודי עניינים בתחום הפיקוח על בעלי חיים.

*הוועדה ממליצה לדאוג למערך של חקיקה ונהלים שיסדירו את הליכי הטיפול בבקשות המופנות לשירותים הווטרינרים.

*תעשה סריקה שתקבע מה התיישן ומה מחייב חקיקה ראשית או התקנת תקנות ואילו חסרים מחייבים התקנת תקנות שלא היו כמוהן.

שר החקלאות הודה לחברי הוועדה על עבודתם היסודית שנעשתה באמצעות כוח אדם מצומצם מאד, והדגיש כי על אף הקושי שבעצם ההחלטה להקים ועדת בדיקה, מסקנותיה מצדיקות את הקמתה, וכי בדק הבית היה חייב להיעשות לנוכח חשיבות השירותים הווטרינרים לבריאות הציבור ובעלי החיים. שמחון אמר כי הארגון מחדש יבוצע באמצעות שדירת ניהול חדשה, וכי גם בטווח הקרוב לא יהיו זעזועים ותשמר הפעילות הסדירה של השירותים הווטרינרים למען בריאות הציבור.

מוסרת: טלי סולגניק כרמי,
יועצת תקשורת לשר החקלאות